

Френсис
Хоџсон Бернет

**Тајна
напуштеног
врта**

Превела
Гордана Вучићевић

■ Laguna ■

Наслов оригинала

Frances Hodgson Burnett
THE SECRET GARDEN (1911)

Copyright © овог издања 2022, ЛАГУНА

**Тајна
напуштеног
врта**

Садржај

I	Нема ко да дође	9
II	Госпођица Мери Мргуда	16
III	Преко пугаре	25
IV	Марта	30
V	Плач у ходнику	48
VI	„Неко је, ипак, плакао!“	55
VII	Кључ за врт	63
VIII	Црвендаћ који је указао на пут	70
IX	Најчуднија кућа у којој је ико икада живео	79
X	Дикон	89
XI	Дроздово гнездо	102
XII	„Да ли бих могла да добијем комадић земље?“	111
XIII	„Ја сам Колин“	121
XIV	Мали раца	135
XV	Свијање гнезда	148
XVI	„Нећу!“ , рече Мери	161

XVII	Наступ беса	169
XVIII	„Нипошто не смеш да арчиш време“	177
XIX	„Дошло је!“	185
XX	„Живећу довека – довека – довека“	197
XXI	Бен Ведерстаф	206
XXII	Када је сунце зашло	218
XXIII	Магија	224
XXIV	„Нек се смеју!“	238
XXV	Завеса	252
XXVI	„То је мајка!“	260
XXVII	У врту	271
	О ауторки	289

I

НЕМА КО ДА ДОЂЕ

Када су Мери Ленокс послали у Миселтвејт да живи са дедом, сви су говорили да је она дете најнепријатнијег изгледа које је икада угледало света. А то је, дакако, била истина. Имала је ситно, упало лице, слабачко тело, ретку светлу косу и кисео израз лица. Коса јој је била плава, а лице жуто зато што се родила у Индији и што је вазда од нечег боловала. Отац јој беше у енглеској државној служби, увек запослен, и сам болестан, а мати велика лепотица којој једино беше до излазака и провода у веселом друштву. Она уопште није желела ту девојчицу, тако да је Мери одмах по рођењу поверила на старање аји¹, стављајући овој на знање да, ако жели да јој угоди, дете треба да држи што даље од очију мемсаиб². И тако су је држали по страни док је била болешљива, кењкава, ружна беба, а наставише да је држе подаље и када је

¹ Аја (*ayah*) – дадиља или служавка у Индији. (Прим. прев.)

² Мемсаиб (*Memsahib*) – госпођа; на овај начин су се Индијци обраћали Европљанкама у време британске колонијалне власти. (Прим. прев.)

израсла у болешљиво, кењкаво дериште. Није памтила да је икада у близини видела неко друго лице осим црн-пурастих лица аје и остале индијске послуге, која би је увек слушала и у свему јој попуштала зато што би се мемсаиб љутила ако би је плач узнемирио. Стога је она у шестој години постала најтиранскије и најсебичније дете које је икада на свету живело. Млада Енглескиња, васпитачица, која беше дошла да је научи да чита и пише, толико је није подносила да је већ после три месеца напустила ову службу, а и све остале васпитачице, које су дошле да се на том месту опробају, одлазиле су увек чак и брже него прва. И да Мери сама не беше решила да научи да чита књиге, не би се никада ни описменила.

Једног ужасно врелог јутра, када је имала отприлике девет година, пробудила се у врло намћорастом расположењу, а када опази да слушкиња покрај њене постеље није аја, она постаде још зловољнија.

– Шта ћеш ти овде? – обрати се она непознатој жени.
– Не дозвољавам ти да останеш. Пошаљи ми моју ају!

Жена је изгледала поплашена, али једино промуца да аја не може да дође. Када се Мери разбеснела и почела да је туче и удара ногом, она доби још застрашенији изглед, па само понављаше да аја не може да дође код мисисаиб³.

Тог јутра у атмосфери беше нечег тајанственог. Ништа се није одвијало по уобичајеном редоследу; неколико Индијаца, слугу, као да није било, а оне слуге које је Мери видела беху некако покуњене или су, пепељасте у лицу, некуда преплашено журиле. Њој, међутим, нико ништа није говорио, а аја се не појави. Препуштена себи док је то јутро одмицало, она напоследку отумара у врт и поче да се сама са собом игра испод једног дрвета поред

³ Мисисаиб – госпођица.

веранде. Играла се прављења леја, па је у хумчице земље забадала крупне скерлетне цветове хибискуса, постајући све дешња и дешња, гунђајући за себе како ће све изгредити ају кад се ова буде вратила.

– Свињо! Свињо! Прасице! – говорила је, јер је за Индијце највећа увреда кад их неко назове свињом.

Шкргутала је зубима и непрестано ово понављала, кад зачу мајку како с неким излази на веранду. Била је с неким плавим младићем – стајали су и некако чудно тихо причали. Мери одмах препознаде овог плавокосог младића, који је изгледао као дечак. Чула је да је веома млад официр и да је тек приспео из Енглеске. Дете се загледа у њега, али је још више гледало у мајку. Увек је то чинила када би јој се за то пружила прилика зато што је мемсаиб – Мери ју је најчешће тако називала – била врло висока, витка, лепа особа, у тако лепим хаљинама. Коса јој је била попут уковрчане свиле, имала је танани носић што све и свакога презире, и крупне насмејане очи. Све њене хаљине су биле танане и лепршаве, а Мери је имала обичај да каже да су оне „скроз-наскроз од чипака“. Тог јутра њена хаљина изгледаше још чипкастија, али јој очи уопште нису биле насмејане. Биле су крупне, преплашене и преклињући су гледале у бледо лице дечака – официра.

– Зар тако лоше ствари стоје? Ох, зар је тако лоше? – зачује Мери како пита.

– Ужасно је – дрхтавим гласом одврати младић. – Ужасно, госпођо Ленокс. Требало је да сте отишли још пре две недеље у брда.

Мемсаиб стаде да крши руке.

– Ах, знам да је требало – узвикну она. – Остала сам само због оне луцкасте забаве. Како сам будаласта испала!

У тај мах се из оног дела где је живела послуга заори тако гласан лелек да она зграби младића за мишицу, док је Мери само стајала и тресла се као прут. Лелек постајаше све избезумљенији и избезумљенији.

– Шта је то? Шта је то? – промуца гђа Ленокс.

– Неко је умро – одврати млади официр. – Не рекосте ми да је и међу вашом послугом избила болест.

– Нисам знала! – узвикну мемсаиб. – Хајдете са мном! Хајдете са мном! – Она се окрену и утрча у кућу.

Након тога уследише грозна збивања, а тајна тога јутра се најзад разјасни Мери. Беше избила колера⁴, и то у најопаснијем виду, и људи су умирали као муве. Аја се разболела у току ноћи, а у дашчарама су слуге нарицале зато што је управо издахнула. До сутрадан још тројица слугу помреше, а остала послуга се у страху разбежа. Паника је завладала на све стране; у свим бунгаловима су лежали самртници.

У метежу и свеопштој унезверености, Мери се другог дана сакри у дечју собу и сви на њу заборавише. Никоме није пала на ум, никоме није била потребна, а десиле су се неке чудне ствари о којима она није имала појма. Мери је сатима наизменце плакала и спавала. Знала је једино то да су људи болесни и да чује неке тајанствене, застрашујуће шумове. Једном се ушуњала у трпезарију, која беше празна, иако је на столу стајао непоједен ручак. Изгледало је да су столице и таџири у журби отурени као да су они који су ту вечерали из неког разлога нагло поустајали. Девојчица поједе мало воћа и неколико бисквита, а како беше и жедна, попи и чашу вина, која

⁴ Колера – изузетно заразна болест црева, која је била честа у тропским областима.

готово пуна стајаше на трпези. Вино је било слатко, а она није знала да је тако јако. Од њега постаде јако сањива, па се врати у децју собу и поново закључа, престрашена због крикова из дашчара и ужурбаних корака. Како јој се од вина толико спавало да је једва држала отворене очи, она леже на постељу и дуго ничег не беше свесна.

Много тога се десило док је она тако чврсто спавала, али њу не пробудише ни лелеци ни шумови уношења и изношења тела из бунгалова.

Пробудивши се, Мери продужи да лежи и пиљи у зид. Кућа је била сасвим тиха. Никада јој још није изгледала овако тиха. Није чула ни гласове ни кораке, па се упита да нису сви оздравили од колере а све недаће прошле. Питала се и то ко ће се о њој бринути, сада кад је њена аја умрла. Доћи ће нека нова аја која ће можда знати неке нове приче. Мери већ беху прилично досадиле оне старе приче. Није заплакала због тога што јој је дадиља умрла. Није она била неко привржено дете и још никада никога није нарочито волела. Бука, ужурбано мување и нарицање због колере беху је заплашили, а осим тога, била је љута што се нико изгледа није ни сетио да и она ту живи. Сви су били сувише избезумљени да би се присетили девојчице коју нико није волео. Изгледа да људи, када имају колеру, мисле само на себе. Међутим, ако сви оздраве, неко ће се сигурно и ње сетити, па ће доћи да је потражи.

Нико се, међутим, није појављивао, а док је она тако ишчекујући лежала, кућа као да се све више стишавала. Са асуре допре неко шушкање, а кад је на њу бацила поглед, угледа змијицу како се мигољи и гледа је очима налик на драги камен. Није се уплашила зато што је то било безопасно створење које јој не може нанети никакво

зло, а коме као да се и журило да изађе из собе. И док је Мери посматраше, змијица се провуче испод врата.

– Како је све необично и тихо – рече Мери. – Као да у бунгалову нема никог, осим мене и ове змије.

Малтене већ идућег тренутка она зачу неке кораке у дворишту, а затим и на веранди. Били су то мушки кораци – у бунгалов су ушли неки људи који су полугласно разговарали. Нико им није изашао у сусрет, нити им се обратио, те су они, изгледа, редом отварали сва врата и загледали по собама.

– Каква пустош! – чула је један глас. – Она лепа, прелепа жена! А и дете, претпостављам. Чуо сам да је имала девојчицу, мада је нико никада није видео.

Мери је стајала наред дечје собе када су они, после неколико тренутака, отворили врата. Изгледала је као једно ружно, надурено створење, а беше намрштена јер се осећала гладно и срамно запостављено. Први је ушао крупни официр кога је једном видеела како разговара са њеним оцем. Изгледао је уморно и забринут, и толико се изненадио кад ју је угледао да умало није устукнуо.

– Барни! – повика он. – Овде је неко дете – и то само! На оваквом месту! Смилуј нам се, Боже, ко ли је она?

– Ја сам Мери Ленокс – укочено се усправивши, изјави девојчица. Помислила је да је од овог човека врло непристојно што очев бунгалов назива „оваквим местом“. – Спавала сам док су сви имали колеру и тек сам се малопре пробудила. Зашто нико не долази?

– То је то дете које нико никада није видео! – узвикну човек окрећући се према свом пратиоцу. – На њу су заиста заборавили!

– Зашто су ме заборавили? – трупну ногом Мери. – Зашто нико не долази?

Онај младић, који се звао Барни, веома тужно погледа у њу. Мери се чак учини да је зажмиркао не би ли одагнао сузе.

– Јадно детенце! – рече он. – Нема ко да дође.

И тако Мери, на овај необичан и нагли начин, сазнаде да више нема ни оца ни мајке; да су они умрли и да су их у току ноћи однели, да је оно нешто послуге што није помрло отишло из куће што год је брже могло, а да се нико од њих није ни сетио да постоји и нека мисисаиб. Зато је кућа била овако тиха. Истина је била да у дунгалову нема никога до ње и оне шушкаве змијице.

II

ГОСПОЋИЦА МЕРИ МРГУДА

Мери је волела да издалека посматра мајку и сматрала ју је веома лепом, премда се од ње једва и могло очекивати да је воли или да јој сада, када је умрла, много недостаје, зато што је мајку веома мало познавала. Заправо, она њој уопште није недостајала, а како је Мери била на себе усредсређено дете, то је, као и увек, мислила само о себи. Да је била старија, без сумње би се веома забринула што је остала сама на свету, али како је била врло мала и како се о њој увек неко бринуо, то је она претпостављала да ће тако довека остати. Размишљала је једино о томе како би волела да сазна да ли ће отићи код неких симпатичних људи, који ће према њој бити учтиви и попуштати јој онако како су то чинили аја и остала индијска послуга.

Знала је да се неће задржати у кући Енглеза, свештеника, где су је најпре одвели. Није ни желела да у њој остане. Енглески свештеник бејаше сиромашан, са петоро деце готово истог узраста, која су носила похабану одећу, стално се свађала и отимала око играчака. Мери

је мрзела њихов неуредан бунгалов и толико је била нељубазна према њима да већ после дан-два нико није хтео да се игра с њом. Већ другог дана су јој наденули надимак који ју је доводио до беса.

Базил га је смислио. Базил је био дечкић са дрским плавим очима и прћастим носом, а Мери га је мрзела. Мери се играла сама под једним дрветом, баш као и оног дана када је избила колера. Од земље је правила хумчице и баштенске стазице, кад јој приђе Базил и поче је посматрати. После неког времена ово поче да и њега прилично занима, па јој изнебуха⁵ предложи:

– Што не метнеш овде гомилицу камичака па да то буде ко бајаги рокаријум⁶? Ту, на средину – наже се он да јој покаже.

– Губи се! Нећу да се играм са дечацима! – повика Мери. – Одлази!

Базил на тренутак изгледаше љут, а онда поче да је задиркује. Он је и сестре увек задевао. Играо је око ње све укруг, певао, кревељио се и смејао.

*Госпођице Мери Мрјуго,
како да ти башта усје
када скуја садиш звончиће,
кукољ и невен?*

Певао је песмицу све док је и остала деца нису чула и почела да се смеју, а што се Мери више дурила, то су ревносније певали *Госпођицу Мери Мрјуго*. Отада су је, докле год је код њих остала, звали госпођица Мери

⁵ Изнебуха – изненада.

⁶ Рокаријум – врт у коме се цвеће и растиње сади између нарочито распоређеног камења. (Прим. прев.)

Мргуда када би о њој причали, па су се често и њој самој тако обраћали.

– Крајем недеље ће те послати у домовину – обавести је Базил. – Мило нам је због тога.

– И мени је мило – одврати Мери. – А где је домовина?

– Она не зна где јој је домовина – презриво, како то само један седмогодишњак уме, примети Базил. – Па, наравно, у Енглеској. У њој живи и наша бака, а у њу су лане послали и нашу сестру Мејбел. Ти не идеш код баке. Немаш је. Идеш код тече. Зове се Арчибалд Крејвен.

– Ништа не знам о њему – одбруси Мери.

– Знам да не знаш – на то ће Базил. – Ништа ти не знаш. Девојчице никада ништа не знају. Чуо сам оца и мајку како о њему причају. Живи у некој суморној, старој кућерини на селу и нико му не долази. Толики је намћор да никог не припушта себи, мада му нико не би дошао ни да му дозволи. Грбав је и грозан.

– Не верујем ти – рече Мери и окрену му леђа, запушивши прстима уши, јер више није хтела да га слуша.

Касније је, ипак, о овоме много размишљала, а када јој исте вечери гђа Крофорд рече да ће за неколико дана бродом поћи за Енглеску код тече, г. Арчибалда Крејвена, који живи у здању Миселтвејт, имала је тако хладан и јогунасто равнодушан израз лица да нису знали шта о њој да мисле. Трудиле су се да буду љубазни према њој, али она би одвраћала лице кад год би гђа Крофорд покушала да је пољуби, а укрутила би се када би је г. Крофорд потапкао по рамену.

– То дете је тако ружно – нешто касније сажалјиво примети гђа Крофорд. – А мати јој беше онаква лепотица! Имала је и лепо понашање, док је Мери дете са најружнијим понашањем које сам икада видела. Деца је

зову госпођица Мери Мргуда и човек не може а да их не схвати, мада је то ружно од њих.

– Да је њена мајка чешће показивала то лепо лице и уљудно опхођење у дечјој соби, можда би и Мери нешто од тог лепог научила. Сада, кад је та јадна лепотица мртва, жалосно је сетити се да многи људи никада нису ни чули да је уопште и имала дете.

– Верујем да је она њу ретко кад и погледала – уздахну гђа Крофорд. – Када је аја умрла, нико се није ни сетио овог јадничета. Помисли само да су се слуге разбежале и да су је оставиле сасвим саму у том пустом бунгалову. Пуковник Мекгру је причао да је просто хтео да свисне када је отворио врата и затекао је како сама-самцијата стоји наред собе.

Током дугог путовања за Енглеску о Мери се старала жена неког официра која је водила своју децу у интернат. Веома заокупљена својим дечаком и девојчицом, она беше прилично задовољна што је Мери могла да преда жени коју је Арчибалд Крејвен послао да их у Лондону сачека. Та жена је била његова домаћица у Миселтвејту, а звала се гђа Медлок. Била је то пуна жена, веома црвена у лицу, са продорним црним очима. На себи је имала јаркопурпурну хаљину, црни свилени огртач са гранатноцрним ресама, и црну капицу са пурпурним сомотским цветовима који су штрчали и подрхтавали кад год би мрднула главом. Мери се она уопште не допаде, али како се ретко дешавало да се њој неко свиди, у овоме не беше ничег необичног, а осим тога, видело се да ни гђа Медлок нема богзна какво мишљење о њој.

– Часна реч, ала је ово мала ружница! А чули смо да јој је мајка била лепотица! Ништа јој од те лепоте није пренела, зар не, госпођо?

– Можда ће се пролепшати кад порасте – добродушно одврати официрова жена. – Црте су јој прилично лепе и кад не би била тако жута, и кад би имала лепши израз лица... Деца се тако мењају.

– Морала би много да се измени – на то ће гђа Медлок. – Осим тога, у Миселтвејту нема ничега од чега би се деца поправила – ако мене питате!

Мислиле су да их Мери не слуша зато што је стајала подаље, поред прозора, у хотелу у који беху отишле. Посматрала је како пролазе омнибуси⁷, фијакери и људи, али их је сасвим добро чула, а постала је и знатижељна да чује нешто о течи и кући у којој живи. На шта ли та кућа личи и какав ли ће он бити? Шта је то грбавац? Никада ниједног није видела. Можда њих у Индији и нема?

Откако је живела по кућама других људи, без аје, почела је да се осећа усамљеном и да се бави неким чудним, за њу новим мислима. Почела је да се пита зашто је увек изгледало као да она никоме не припада, чак и док су јој отац и мати још били живи. Изгледало је да сва друга деца припадају својим очевима и мајкама, а она као да заправо никада није била ничија девојчица. Имала је послугу, јело и хаљине, али као да је нико није примећивао. Она није знала да је то због тога што је непријатно дете, али, с друге стране, она, наравно, није ни знала да је непријатна. Често би то за друге помислила; међутим, није знала да је и сама таква.

Гђу Медлок, са оним њеним простим, црвеним лицем и оном њеном простом, накинђуреном капицом, сматрала је најнепријатнијом особом коју је икада видела. Када су сутрадан њих две кренуле за Јоркшир, Мери је

⁷ Омнибус – кола с коњском запрегом у градском саобраћају којима се превозе путници.

пројездила кроз станицу до вагона високо уздигнуте главе и држећи се што је даље могла од гђе Медлок, јер није желела да изгледа као да њој припада. Веома би се наљутила када би помислила да је људи држе за кћер гђе Медлок.

Госпођу Медлок, међутим, ни најмање не узнемирише ни она ни њена размишљања. Она је била од оних жена које „не трпе дечје глупости“. Односно, тако би бар рекла да су њу нешто питали. Није јој се ишло у Лондон баш сад када јој се удавала кћер њене сестре Марије, али као домаћица Миселтвејта имала је угодан, добро плаћен посао, а једини начин да тај посао задржи био је да одмах уради оно што јој г. Арчибалд Крејвен каже да треба да уради. Никада се чак није ни усуђивала да постави неко питање.

– Капетан Ленокс и његова жена умрли су од колере – на себи својствен, кратак и хладан начин рекао јој је г. Крејвен. – Капетан Ленокс ми је био шурак, и ја сам сада старатељ њихове кћери. Дете ваља довести овамо. Ви лично морате у Лондон по њу.

И тако она спакова омањи ковчег и пође на пут.

У купеу је Мери, ружна и мрзовољна, седела у свом углу. Није имала шта да чита, ни у шта да гледа, па је своје мршаве руке у црним рукавицама склопила на крилу. У црној хаљини изгледала је још жућа но пре, а испод шеширића од црног крепа висила јој је опуштена плава коса.

– У животу нисам видела већу печу – помисли гђа Медлок. (У Јоркширу за размажене и хировите кажу да су пече.) Никада није видела дете које тако непомично седи и ништа не ради; напослетку јој дојади да је гледа, па јој се обрати одсечним, оштрим тоном.

– Држим да би требало да ти нешто кажем о томе куда идеш. Знаш ли нешто о течи?

– Не – одврати Мери.

– Зар никада ниси чула да га твој отац и мајка спомињу?

– Не – намршти се Мери. Намрштила се зато што се сетила да отац и мајка никада нису с њом ни о чему разговарали. Једно је било сигурно – њој ништа нису говорили.

– Хм – прогунђа гђа Медлок, загледавши се у њено чудно, равнодушно лишце. Неколико тренутака не рече ништа, а онда поново започе.

– Па, држим да ти ипак нешто треба рећи – да би се припремила. Идеш у једну чудну кућу.

Како Мери не рече ништа, гђа Медлок беше прилично уздрмана њеном очигледном равнодушношћу, али ипак настави, пошто је најпре дубоко удахнула ваздух.

– Упркос томе, то ти је једна велика кућа, мада некако суморна, а г. Крејвен се њоме поноси – али, такође, прилично суморно. Кућа је стара шест стотина година, налази се на ивици пустаре, има скоро стотину соба, иако је већина закључана. Има у њој слика, старог лепог намештаја и других ствари које су ту још од давнина; око ње је велики парк са вртovima и дрвећем чије се грање свија до земље – или бар код неког. – Она застаде и поново уздахну. – Али, у њој нема ничег другог – изнебуха додаде.

Мери је и преко воље почела да је слуша. Све је ово звучало тако друкчије од Индије, а њу је привлачило све што је ново. Међутим, није хтела да изгледа као да је занима. И то је спадало у један вид оног њеног несрећног, непријатног понашања. Зато је седела непомично.

– Па – упита је најзад гђа Медлок. – Шта мислиш о њој?

– Ништа. Ја не знам ништа о таквим кућама.

Ово нагна гђу Медлок да се некако кратко насмеје.

– Ах! Ти си ко нека бакица. Зар ти ни за шта не мариш?

– Није важно – рече Мери – да ли марим или не.

– Е, ту си прилично у праву – рече гђа Медлок. – И није важно. Не знам шта им је требало да те држе у Миселтвејту, осим ако им тако није било најлакше. Сигурно је да се он због тебе неће секирати. Он се никада ни због кога не секира.

Уђутала је као да се управо нечег присетила.

– Грбав је. Због тога се и извитоперио. Као младић је имао киселу нарав и није видео никакву вајду од новца и велике куће све док се није оженио.

Упркос намери да се прави да је није брига, Мери погледа у њу. Никада није мислила да грбав човек може бити ожењен, те се стога малкице изненадила. Приметивши то, а будући причљива жена, гђа Медлок настави са још већим жаром. Уосталом, и ово је био начин да се прекрати време.

– Била је слатка ко пуслица, а он би читав свет преврнуо да јој нађе птичје млеко кад би га она пожелела. Нико није очекивао да ће се она за њега удати, а кад је то урадила, људи су причали да се за њега удала због новца. Али није – сигурно је да није. А кад је умрла...

Мери се и нехотице трже.

– Ах, зар је умрла? – не размишљајући, узвикну она. Управо се беше присетила француске бајке коју некада беше прочитала, а која се звала *Рике са чујерком*. Била је то бајка о несрећном трбоњи и бајној принцези и због ње се она одједном ражали над г. Арчибалдом Крејвеном.

– Да, умрла је – одговори гђа Медлок. – И због тога је постао још више настран. Не воли никога. Не жели да виђа људе. Највећи део времена је одсутан, а кад је у Миселтвејту, он се затвори у западно крило и не дозвољава

да га ико види, осим Пичера. Пичер је матор, ал' о њему се старао још док је био дете и зна му навике.

Све је ово звучало као из неке књиге и Мери се због тога не развесели. Кућа са стотину соба, махом затворених, са позакључаваним вратима – кућа на рубу пустаре – већ шта ли му и та пустара беше – све је ово звучало туробно. И још томе приде – човек са кривим леђима који се такође закључава! Зурила је кроз прозор, стиснувши уснице. Учини јој се сасвим природним и то што је киша почела да лије у сивим искошеним пругама и да се слива низ окна вагона. Да је лепа жена жива, она би све могла учинити веселијим тиме што би била налик на њену рођену мајку и што би трчкарала тамо-амо, ишла на забаве, као што је то њена мајка чинила, одевена у хаљине „скроз-наскроз од чипака“. Али ње тамо више није било.

– Не треба да очекујеш да ћеш га виђати – продужи гђа Медлок – јер да се кладимо у десет према један – нећеш. А не смеш ни очекивати да ћеш имати с ким да причаш. Мораћеш да се играш и забављаш сама са собом. Биће ти речено у које собе смеш да залазиш, а којих да се клониш. Ал' зато је башта велика! Кад си у кући, немој да цуњаш унаоколо и забадаш нос. Господин Крејвен то не трпи.

– Нећу ни пожелети да цуњам – кисело одврати мала Мери и управо онако како се беше поприлично сажалила над г. Арчибалдом Крејвеном, тако сада поче да престаје да га сажалева, а затим помисли да је био довољно непријатан и да је заслужио све што га је задесило.

Окрнула је лице према окнима купеа са којих се сливала киша и загледала се напоље, у сиву кишну олују која као да ће вечно трајати. Тако је дуго и упорно гледала да сивило поче да постаје све гушће и гушће пред њеним очима, док на концу не заспа.